

Затверджено Вченою радою
ОНУ імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 2016 р. № 4

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Економіко-правовий факультет
Кафедра економіки та підприємництва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

В. М. Хмарський

20__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН

Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)

Спеціальність: 051 «Економіка»

2019 рік

Розробники: **к.е.н., доц. Крючкова Наталія Михайлівна**

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економіки та підприємництва

Протокол № 1 від “28” серпня 2019 року

Завідувач кафедри

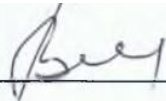

_____

проф. Горняк О. В.

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) економіко-правового факультету:

Протокол № 1 від 28 серпня 2019 року

Голова НМК

_____

(Масін В. М.)

Вступ

Метою вивчення курсу «Теорія інституційних змін» є формування системи знань з теоретико-методологічних положень інституційної теорії, що відображає основи парадигми будови, розвитку та трансформацій національної економіки. Логіка і структура курсу «Теорія інституційних змін» дозволить PhD-студентам засвоїти необхідний обсяг знань, що дає можливість досягти високого рівня професійної компетентності у науково-дослідній сфері.

Завдання. Основними завданнями курсу є вивчення таких проблем, як:

- досліджувати процеси інституціональних змін у реальній економіці;
- вивчення формування механізмів реалізації інституціональних змін у відповідності до особливостей економічного розвитку.
- набуття вмінь критично аналізувати теоретичні моделі інституціональних змін.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Фахові спеціальні: КФС.01- Здатність критично аналізувати теоретичні моделі інституціональних змін, досліджувати процеси інституціональних змін у реальній

економіці, формувати механізми їх реалізації у відповідності до особливостей економічного розвитку;

Загальні системні: КС.01- Знання історії розвитку та сучасного стану наукових знань; **КС.02** - Здатність ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень ;

Загальні інструментальні: КІ.01 - Здатність до аналізу і синтезу;

Фахові загальні: КФЗ.01 - Дослідницькі навички і уміння.

Очікувані результати навчання. В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: загальні закономірності визначення сутності поняття «інститут», «дисциплінарної матриці» інституційної теорії; методологічних проблем трактування поняття «інститут»; особливості дослідження економічних інститутів, механізмів регулювання інституційного розвитку, методологію дослідження інституційних трансформацій економічних змін;

вміти: критично оцінювати і порівнювати теоретичні концепції інституціональних змін, використовувати фундаментальні знання для аналізу проблем реалізації інституціональних змін у різних сферах економічної діяльності і надання відповідних рекомендацій.

2. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретико-методологічні положення інституційної теорії економічних трансформацій

Тема 1. Інститути: проблема дефініційного визначення.

Вступ до проблематики визначення сутності поняття «інститут». «Дисциплінарна матриця» інституційної теорії. Методологічні проблеми трактування поняття «інститут».

Тема 2. Методологія інституціоналізму в науковому пізнанні.

Основні ознаки інституту як категорії пізнання. Інститут як базис інституційного розвитку. Особливості економічних інститутів.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Інституційні трансформації економічних змін

Тема 3. Закономірності інституційних змін.

Механізми регулювання інституційного розвитку. Нова інституційна (неоінституційна) економічна теорія. Радикальні інституційні трансформації економіки.

Тема 4. Інституційні трансформації: підходи, концепції, розвиток

Дихотомія Веблена-Ейрса. «Парадокс демократії» Е. Гідденса. Феномен інституційної інерції. Інституційний «генотип» в системі економічних перетворень. Зміни інститутів в рамках концепції Е. Коммонса.

3. Рекомендована література

Основна

1. Коммонс Дж. Правовые основания капитализма. – М.: Из-во «Высшая школа экономики», 2011. – 416 с.

2. Норт Д. Институты и экономический рост: историческое введение / Д.Норт // Тезис. – 1993. – Т. 1, Выпуск 2. – 86 с.

3. Капелюшников Р.И. Новая институциональная теория. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.libertarium.ru/10625

4. Нуреев Р.М. Институциональная теория экономической истории, которую предстоит создать: история как конкуренция институтов / Р.М. Нуреев, Ю.В. Латов // Наукові праці ДонНТУ. Серія: Економічна. – 2005. – Вып. 89-1. – С. 20-38.

5. North D. Five Propositions about Institutional Change // Explaining Social Institutions / Ed. by J. Knight and I. Sened. Michigan: The University of Michigan Press, 1998. – P.15–27, p. 17.

6. North D. Understanding the Process of Economic Change. – М. : Изд. дом Гос. ун-та – Высшей школы экономики, 2010. – 256 с.

7. North, D.C. The Rise of the Western World: A New Economic History / D.C. North, R.P. Thomas. – Cambridge, 1973. – P. 87.

Додаткова

1. Вольчик В.В. Возможности традиционного институционализма при исследовании институциональных изменений в экономике // Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. Выпуск 34-1.- 2008. – С. 37-45.
2. Нуреев Р.М., Латова Ю.В. Россия и Европа: эффект колеи (опыт институционального анализа истории экономического развития). – Калининград: Издательство им. И. Канта, 2010. - 531 с.
3. История экономических учений / В.С. Автомонов, О.И. Ананьин, Н.А. Макашева (ред.). – М.: ИНФРА-М, 2004. – 87 с.
4. Полтерович В.М. Трансплантация экономических институтов // Экономическая наука современной России, 2001. - №3. – С.24-50.
5. Яновский Э.А. Импорт институтов стран с переходной экономикой: критерии отбора, предпосылки и издержки введения. – Институт экономики переходного периода. – М., 2003. – 22 с.
6. Коуэн Р. Зависимость от предшествующей траектории развития, причинная связь и экономическая политика // Terra Economicus, 2004. - №4. – С. 10-29.
7. Олейник А.Н.. Институциональная экономика / А.Н. Олейник. – М.: ИНФРА-М, 2004. – С. 188
8. Шаститко А.Е. Новая институциональная экономическая теория / А.Е. Шаститко. – М.: ТЕИС, 2002. – 3-е изд. – 591 с.
9. Demsetz H. Toward a Theory of Property Rights // American Economic Review. 1967. No 57 (2). – P. 347-359.
10. North D. Understanding the Process of Economic Change. – М: Издательский дом Государственного университета – Высшей школы экономики, 2010. – 256 с.
11. Solow R.M. Economic History and Economics // American Economic Review. 1985. No 75 (2). – P. 328-331.
12. Schmoller G. Grundriss der Allgemeinen Volkswirtschaftslehre: 2 Bd. Bd 1 / G. Schmoller. – Berlin: Duncker & Humblot, 1923. – P. 74.
13. Milgrom P., Roberts J. Bargaining Costs and the Organization of Economic Activity / P.Milgrom, J.Roberts. – Cambridge, 1990. – 34 p.
14. North, D.C. The Rise of the Western World: A New Economic History / D.C. North, R.P. Thomas. – Cambridge, 1973. – P. 87.
15. Stigler G. Information in the Labor Market, Journal of Political Economy, Supplement, October 1962. – P.23-37.
16. Roberts J. Economics, organization and management (with P. Milgrom). Prentice-Hall, 1992. – 463 p.
17. Williamson, O. Markets and Hierarchies / O. Williamson. – New York: Free Press, 1975. – P. 53.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс].- Режим доступу URL: www.me.gov.ua

2. Офіційний веб-сайт Національного банку України [Електронний ресурс].- Режим доступу URL: www.bank.gov.ua
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс].- Режим доступу URL: www.ukrstat.gov.ua
4. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс].- Режим доступу URL: <http://www.minfin.gov.ua>
5. World Investment Report [Електронний ресурс].- Режим доступу URL: <http://unctad.org/>
6. World Trade Report [Електронний ресурс].- Режим доступу URL: www.wto.org
7. World Migration Report [Електронний ресурс].- Режим доступу URL: www.iom.int
8. Global Financial Stability Report [Електронний ресурс].- Режим доступу URL: www.imf.org
9. The World Factbook [Електронний ресурс].- Режим доступу URL: www.cia.gov/library/publications/resources/world-factbook/

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Залік.

5. Методи діагностики успішності навчання

Поточне тестування студентів здійснюється:

- тест-контролем знань з кожного змістового модуля, розрахункові та ситуаційні завдання;
- оцінювання практичних навичок.
- оцінювання виконання самостійної роботи студентів
- оцінювання письмової самостійної роботи (реферат).
- підсумковий письмова робота.

Підсумкова оцінка отримується студентом за результатами всіх видів контролю.

Рівень знань студента оцінюється за 100–бальною шкалою.